

jobban mondva a Borghese-könyvtár históriai kéziratai, mert a többiek a világ minden részébe szóródtak szét — noha a könyvtárhoz tartoznak, a levéltárban vannak elhelyezve, és négy seriesbe sorolva. A Calenzio által 22 különböző osztályba csoportosított kéziratok között összesen 262 van pergamentbe kötve s folyó számmal ellátva. A 16 legdrágább pedig maroquin kötésben van, szám nélkül. A kéziratok között a legérdekesebb egy a X. századból származó evangéliumos könyv 4-rétben, vörös és kék initialisokkal és vörös rubrikákkal. Századok szerint következőleg oszlanak meg: X: 1; XI: 1; XII: 11; XIII: 43; XIV: 233; XV: 46; XVI: 6; XVII: 7; XVIII: 5. A levéltárban elhelyezett kéziratokról a porosz történeti intézet, mely tudvalevőleg annak idején szintén alkudozott a kéziratokra, kimerítő katalogust készített; ha ez megjelenik, e kéziratok használata, melyek Magyarországra is óriási anyagot tartalmaznak, tetemesen meg lesz könnyebbítve. A. A.

Autobiography and Letters of George Henry Pertz.
(*Editor of the «Monumenta Germanica»; Member of the Academies of Berlin, Paris etc.*). Edited by his wife. London, 1893. 8r. 226 l.

Az angol könyvpiaczon egy érdekes könyv jelent meg, mely Pertznek, a híres német könyvtárnoknak önéletrajzát és néhány levelét tartalmazza, özvegye által közrebocsátva. Pertz, ki 1842-től állott Németország második legnagyobb könyvtárának, a berlininek élén, bennünket is közelebből érdekel, a mennyiben hazai tudósainkkal sűrű összeköttetésben állott s úgyszólván ő volt az első német tudós, a ki érdemesnek találta személyes tapasztalatokat szerezni a magyarországi könyvtári viszonyokról. Mint 26 éves fiatal ember, 1821-ben a két Kovachich meghívására Budára jött, megismerkedett Horvát Istvánnal, átkutatta Jankovich Miklós kéziratyűjteményét s buvárlatai eredményéről részletes ismertetést tett közzé az általa szerkesztett Archiv der Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde VI. kötetében. A Magyar Tudományos Akadémia ezért tizenkét évvel később, 1833. november 15-én külső tagjává választotta.

Pertz önéletrajza e magyarországi útról érdekes feljegyzéseket tartalmaz, melyek hangja elfogulatlanságról és nemzetünk iránt érzett rokonszenvről tesz tanúságot. Ez önéletrajz egyébként a függelékül közölt levelekkel együtt, miket szüleihöz, nejéhez s kora nevezetesebb tudósaihoz: Stein báróhoz, Böhmerhez, Dahmannhoz, Waitzhoz, Lyellhez stb. írt s ezektől kapott, a híres könyvtárnok életpályájának főbb mozzanataiban az általános európai tudományos viszonyokat is megvilágítja, s főleg a Monumenta Germaniae Historicanak, eme világhírű forráskiadásnak történetéhez nyújt sok apró felvilágosító adatot, melynek tudvalevőleg ő

volt megalapítója s egész haláláig lelke és fő vezetője. Az 1876-ban elhunyt kiváló tudós emlékét méltóképp eleveníteni fel e kiadvány, melyet Pertz özvegye, mint az előszóból megtudjuk, német nyelven, tehát nagyobb közönség számára is hozzáférhetően és kibővítve közre fog bocsátani.

Horváth Sándor.

FOLYÓIRATOK SZEMLÉJE.

Az **Irodalomtörténeti Közlemények** II. füzetében *Ráth* György Gradeczi Horváth Gergely és Lám Ambrosius Sebestyén hitvilága című dolgozata igen becses irodalomtörténeti és bibliografiai adatokkal világítja meg e kor hitvitázó irodalmának egy érdekes fejezetét. *Ráth* cikke mintegy kiegészítését képezi *Pilcz* Gáspár és ellenfeleiről írt értekezésének, mely a M. Könyv-Szemle múlt évi folyamában jelent meg. Czikke több új adalékot tartalmaz a Régi Magyar Könyvtár II. kötetéhez, melyeket az illető rovat alatt fogunk legközelebbi füzetünkben értékesíteni.

A **Századok** III. füze *Szádeczky* Lajosnak Szabó Károly felett tartott emlékbeszédét közli; a kiváló történettudós életéből több adatot találunk itt felelevenítve, melyek a hazai könyvtári viszonyok történetével állanak összefüggésben. Szabó Károly 1850. február 22-én folyamodott báró Geringer császári biztoshoz, hogy nevezze ki őt az egyetemi vagy múzeumi könyvtárhoz fizetéstelen gyakornokká. Geringer ki is nevezte ápril 25-én az egyetemi könyvtárhoz, de Szabó ekkor már gróf Teleki József oldala mellett nyert alkalmazást. Az Erdélyi Múzeum-Egylet 1859. november 25-én tartott alakulógyűlésén választotta az Erdélyi Múzeum könyvtárnokává, 1000 forint fizetéssel és szabad lakással. Ez állásában fogamzott meg fejében a Régi Magyar Könyvtár összegyűjtésének eszméje, melynek kivitele a magyar bibliografia irodalmában örök emlékü nevet biztosított számára. A IV. füzetben *Mátyás* Flórián Magyar történeti problémák cz. cikksorozatában mellesleg hozzá szól a múzeumi Hartwik-kódex korának kérdéséhez s annak iratását a XIII. század elejére teszi. *Pecz* Vilmos magyar fordításban közli *Zotikos* költeményét a várnai esatáról, melyet a párisi nemzeti könyvtár egyik kódexe őrizett meg.

A **Történelmi Tár** II. füzetében *Thaly* Kálmán a XVII. század egy nagybecsű költeményét teszi közzé: *Kőszeghy* Pálnak *Bercsényi* házassága cz. történeti énekét, melynek kézírata tudvalevőleg a varsói Krasinsky-könyvtárban őriztetett. A publikációt *Thaly* Kálmán becses irodalomtörténeti magyarázatokkal vezeti be s függelékül közli az *Actio curiosa* cz., 1678-ban írt magyar történeti vígjáték teljes szövegét, az eredeti kéziratból, mely még 1867-ben került az ő birtokába. A M. Tud. Akadémia e két kuruczkori irodalmi művet külön könyvben is kiadta.